

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2TdoV/8/2020
Identifikačné číslo spisu:	9517100235
Dátum vydania rozhodnutia:	10.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:9517100235.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov Petra Hatalu, JUDr. Juraja Klimenta, JUDr. Petra Štífta a JUDr. Jozefa Šutku v trestnej veci obvineného Bc. G. D. a spol., pre pokračovací zločin prijímania úplatku spolupáchateľstvom podľa § 20, § 329 ods. 1 Tr. zák. a iné, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 10. mája 2023 v Bratislave dovolanie obvineného C. E., podané prostredníctvom obhajcu JUDr. Ľudovíta Štangloviča, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. mája 2019, sp. zn. 3 To 7/2018, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného C. E. sa odmieta.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd v Pezinku (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „súd“) rozsudkom z 2. marca 2018, č. k. PK-1T/33/2017-812 uznal obvineného C. E. (spolu s obvineným Bc. G. D. ako organizátorom) za vinného z pokračovacieho zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Tr. zák. na skutkovom základe uvedenom v rozsudku.

Súd prvého stupňa za to obvinenému C. E. uložil podľa § 329 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. j) Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 3 (troch) rokov, ktorého výkon bol podmienenečne odložený s probačným dohľadom nad správaním v skúšobnej dobe v trvaní 2 (dvoch) rokov [§ 51 ods. 1, ods. 2, § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák.]. Súčasne mu uložil podľa § 51 ods. 4 písm. g) Tr. zák. povinnosť podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému výcviku, podľa § 56 ods. 1 Tr. zák. peňažný trest vo výške 500,- Eur (päťsto eur) a pre prípad, že by výkon trestu mohol byť úmyselne zmarený, náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dvoch) mesiacov (§ 57 ods. 3 Tr. zák.).

Zároveň ďalšieho obvineného J. Q. podľa § 285 písm. b) Tr. zák. oslobodil spod obžaloby pre skutok kvalifikovaný ako prečin podplácania podľa § 333 ods. 1 Tr. zák., ktorý mal spáchať na skutkovom základe uvedenom v rozsudku, pretože skutok nie je trestným činom.

Proti tomuto rozsudku podali obvinení C. E.Í., Bc. G. D. a prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) odvolania, na podklade ktorých Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 15. mája 2019, sp. zn. 3 To 7/2018 podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. e), ods. 3 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výrokoch o vine a treste týkajúcich sa obvinených C. E. a Bc. G. D.. V súlade s ustanovením § 322 ods. 3 Tr. por. rozhodol sám tak, že obvineného C. E. (spolu s obvineným Bc. G. D.) uznal za vinného zo spolupáchateľstva pokračovacieho zločinu prijímania úplatku podľa § 20, § 329 ods. 1 Tr. zák., ktorý spáchal na skutkovom základe uvedenom v rozsudku.

Obvinenému C. E. odvolací súd za to uložil podľa § 329 ods. 1, § 38 ods. 3, § 36 písm. j) Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 3 (troch) rokov, ktorého výkon podmienenečne odložil s probačným dohľadom nad správaním v skúšobnej dobe v trvaní 2 (dvoch) rokov [§ 51 ods. 1, ods. 2, § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák.]. Súčasne mu uložil podľa § 51 ods. 2, ods. 4 písm. g) Tr. zák. povinnosť podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému výcviku; podľa § 56 ods. 1 Tr. zák. peňažný trest vo výške 500,- Eur (päťsto eur) a pre prípad, že by výkon trestu mohol byť úmyselne zmarený, náhradný trest odňatia slobody vo výmere 15 (pätnásť) dní (§ 57 ods. 3 Tr. zák.); podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. trest zákazu vykonávať funkciu technika na stanici technickej kontroly a emisnej kontroly na 5 (päť) rokov.

Proti rozsudku najvyššieho súdu podal obvinený C. E., prostredníctvom zvoleného obhajcu JUDr. Ľudovíta Štangloviča, dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por. s tým, že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu; rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom; rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. obvinený poukázal na absenciu označenia času (hodiny a minúty) v príkaze na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, od ktorého bolo ich vykonávanie povolené, pričom sa nestotožnil s výkladom ustanovenia § 115 Tr. por. odvolacím súdom. Vzhľadom na chýbajúce údaje išlo o nezákonné rozhodnutie, ktoré spôsobilo nezákonnosť odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky a následne nepoužiteľnosť dôkazu. Tieto dôkazy sa preto nemali nachádzať v spise a nemohli byť ani vykonávané na hlavnom pojednávaní.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. uviedol, že súdy nižšieho stupňa sa nezaoberali jeho argumentáciou, že záznamy z odpočúvania boli zabezpečené v inej trestnej veci, a preto neboli použité v súlade so zákonom. Zároveň obvinenému bolo vznesené obvinenie za skutky, ktoré sa mali stať až po vydaní uznesenia o začatí trestného stíhania z 18. septembra 2015, t. j. pre tieto skutky nebolo začaté trestné stíhanie. Súdy sa nevyrovnali ani s námietkami obvineného ohľadne výkladu ustanovenia § 115 ods. 7 Tr. por. Súčasne pre nesplnenie zákonných podmienok na použitie záznamov v trestnej veci obvineného bol naplnený aj dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por.

Ďalej obvinený namietol, že obvinenie mu bolo vznesené 27. apríla 2016, pričom mu nepredchádzalo vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania. V dôsledku nesprávneho postupu orgánov činných v trestnom konaní boli všetky dôkazy nezákonné, a teda naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. V tejto súvislosti poukázal na judikát R 15/1991.

K porušeniu práva na obhajobu zásadným spôsobom malo dôjsť aj nesprístupnením utajenej časti spisu v čase, keď už na utajovanie neboli dané dôvody. V dôsledku toho sa obhajoba nemohla vyjadriť k utajovaným skutočnostiam a preukázať prípadnú nezákonnosť použitia dôkazov (odposluchy a záznamy telekomunikačnej prevádzky). V nadväznosti na argumentáciu odvolacieho súdu k námietke obvinený uviedol, že hlavné pojednávanie je verejné a obhajoba by sa odkazom na utajované skutočnosti vystavovala riziku porušenia zákona a prípadných sankcií. Naplnenie daného dovolacieho dôvodu vzhľadom aj v nevyriešení zásadnej otázky, či obvinený vydal svedkom výdavok z poskytnutej sumy za vykonanie STK, keďže ich ponechávaním mal získavať finančné prostriedky z korupčnej činnosti. Zároveň bola porušená zásada zachovania totožnosti skutku, pretože odvolací súd značne rozšíril

skutkovú vetu oproti obžalobe (body 2/ a 4/). O rozšírení nebol obvinený na hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí informovaný, čím mu bolo zabránené sa k rozširujúcim častiam skutkovej vety vyjadriť a navrhovať dôkazy.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. namietal prehliadanie zásady in dubio pro reo pri rozhodovaní o vine, keďže v konaní nebolo preukázané, že by emisnú a technickú kontrolu nevykonával riadne, nechal si peniaze odovzdať svedkami, niekomu poskytol výhodu súvisiacu s vecou všeobecného záujmu (napr. „časenky“ ako tvrdil odvolací súd) alebo objektívne neprejudice vozidiel kontrolou. V tejto súvislosti poukázal na priebeh kontroly, list G., spol. s r. o. z 9. januára 2018 k možnosti objednať sa na emisnú a technickú kontrolu, pričom sa vyjadril aj k výpovediam niektorých svedkov. Ohľadne nemožnosti dovolacieho súdu skúmať správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu poukázal na právny názor vyjadrený v rozsudku najvyššieho súdu z 22. augusta 2016, sp. zn. 2 TdoV 12/2014 a Ústavného súdu Českej republiky z 13. marca 2013, sp. zn. IV. ÚS 1241/12.

Dovolaciemu súdu navrhol vysloviť porušenie zákona v ustanoveniach § 2 ods. 1, ods. 4, ods. 9, § 115 ods. 3, ods. 7, § 119 ods. 2, § 168 ods. 1 a § 278 ods. 1 Tr. por., čl. 6 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. b), písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), čl. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2, ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v neprospech obvineného C. E., z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por., zrušiť podľa § 386 ods. 2 Tr. por. napadnuté rozsudky súdov nižšieho stupňa v celom rozsahu a Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku prikázať, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Predseda senátu súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 376 Tr. por. zaslal rovnopis dovolania na vyjadrenie prokurátorovi.

Prokurátor vo vyjadrení nevzhliadol na plnenie dovolacích dôvodov, keďže dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Súdny vec správne právne posúdili a nedošlo ani k porušeniu práva na obhajobu. S argumentáciou obvineného k ne/zákonnosti záznamov telefonických hovorov sa dostatočne vyrovnali súdy nižšieho stupňa. Navyše obsahovo totožné dovolanie podal aj obvinený Bc. G. D., ktoré najvyšší súd uznesením z 18. februára 2020, sp. zn. 1 TdoV 8/2019 zamietol podľa § 392 ods. 1 Tr. por. Dovolací súd sa v predmetnom rozhodnutí vyrovnal s otázkou použiteľnosti informácií získaných na základe odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky v danej trestnej veci, s otázkou zachovania totožnosti skutku, ako aj začatím trestného stíhania vo veci a na to nadväzujúcimi procesnými problémami. V plnom rozsahu preto poukázal na predmetné závery najvyššieho súdu a dovolanie obvineného navrhol v zmysle ustanovenia § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuť, pretože je zjavné, že nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 371 Tr. por.

Vyjadrenie prokurátora bolo zaslané obvinenému a jeho obhajcovi.

Obvinený na margo podania prokurátora uviedol, že jeho dovolanie je založené aj na iných námietkach (nezákonnosť príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, porušenie práva na obhajobu v súvislosti s utajením časti spisu) ako v prípade obvineného Bc. G. D.. Obvinený sa taktiež nestotožnil s tvrdením o vyrovnaní sa so všetkými otázkami o použiteľnosti záznamov telefonických hovorov zo strany súdov nižšieho stupňa, keďže sa nezaoberali prípustnosťou ich použitia v inej trestnej veci. Rozhodnutie vo veci obvineného Bc. G. D. je zároveň v rozpore s judikátom R 15/1991, keď nerešpektuje rozdiel medzi začatím trestného stíhania a vznesením obvinenia. Dané rozhodnutie popiera potrebu vydania uznesenia o začatí trestného stíhania, keď uzneseniu o vznesení obvinenia priznáva účinky začatia trestného stíhania (bez uvedenia takýchto účinkov) v prípade, ak spĺňa obsahové náležitosti podľa § 206 ods. 3 Tr. por., aj keď ide o iný inštitút. Súdny nižšieho stupňa sa nezaoberal ani námietkou nedodržania totožnosti skutku. Dovolaciemu súdu preto navrhol dovolaniu v plnom rozsahu vyhovieť.

Nakoľko obvinený svoje podanie adresoval priamo dovolaciemu súdu, tento ho zaslal prokurátorovi, ktorý už ďalšiu možnosť reagovať nevyužil.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom zvoleného obhajcu [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por., § 373 ods. 1 Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), spĺňa obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por., avšak dovolací súd zistil, že dovolanie obvineného je potrebné odmietnuť, pretože nie je dôvodné.

Na úvod je nutné ozrejmiť zloženie senátu.

Dovolanie obvineného bolo najvyššiemu súdu predložené 7. decembra 2020. V čase nápadu veci boli v zmysle Rozvrhu práce na rok 2020 v znení Opatrenia č. 19 do senátu 2 TdoV zaradení predsedovia senátu JUDr. Peter Hatala, JUDr. Juraj Kliment, stáli členovia JUDr. Jana Serbová (v súčasnosti JUDr. Jana Kostolanská), JUDr. Pavol Farkaš, JUDr. Alena Šišková a náhradní členovia JUDr. Martin Piovartsy a JUDr. Peter Štíft. Stále členky senátu JUDr. Jana Serbová a JUDr. Alena Šišková boli vylúčené zo zákona (podľa § 31 ods. 4 Tr. por.), keďže sa zúčastnili na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa (odvolacie konanie sp. zn. 3 To 7/2018). Vylúčené stále členky senátu nahradili náhradní členovia senátu JUDr. Martin Piovartsy a JUDr. Peter Štíft. Náhradnému členovi senátu JUDr. Martinovi Piovarsymu však k 1. januáru 2023 zanikla funkcia sudcu. Keďže ku dňu nápadu veci neboli do senátu zaradení ďalší sudcovia, ktorí by mohli náhradného člena JUDr. Martina Piovartsyho nahradiť, bolo potrebné prejednávajúci senát doplniť.

Podľa čl. XXVII ods. 2 rozvrhu práce na rok 2023 trestnoprávne veci predložené najvyššiemu súdu do 31. decembra 2022 (vrátane vecí, ktoré boli vrátené súdom nižšieho stupňa ako predčasne predložené) dokončia senáty v pôvodnom zložení, t. j. zložení podľa rozvrhu práce v znení účinnom v čase pridelenia veci. Ak takého senátu niet, lebo člen tohto senátu nevykonáva funkciu sudcu najvyššieho súdu (napr. z dôvodu preloženia na iný súd, dočasného pridelenia na výkon funkcie predsedu súdu, dočasného pozastavenia, prerušenia alebo zániku funkcie sudcu) na zastupovanie a doplnenie neúplných senátov sa použijú ustanovenia rozvrhu o práce o zastupovaní (včítane zloženia zastupujúcich súdnych oddelení) v znení účinnom v čase vzniku dôvodu na uskutočnenie zastupovania, resp. doplnenie neúplného senátu; to neplatí, ak predsedu senátu alebo sudcu, ktorý prestal vykonávať funkciu

sudcu, z tohto dôvodu nahradí na základe zmeny rozvrhu práce iný sudca. Ak sa v dôsledku zmeny v personálnom obsadení trestnoprávneho kolégia doplní neúplný senát, dovtedy nerozhodnuté veci prejedná a rozhodne senát v novom (doplnenom) zložení. Toto ustanovenie sa primerane použije i na každú zmenu v zložení senátu počas obdobia, na ktoré sa tento rozvrh práce zostavuje.

Podľa čl. XVI ods. 5 citovaného rozvrhu práce (v znení ku dňu zániku funkcie sudcu JUDr. Martinovi Piovarsymu) ak došlo k vylúčeniu predsedu alebo sudcu päťčlenného senátu alebo ak je päťčlenný senát neúplný z iných dôvodov, zastupuje ho náhradný predseda senátu alebo sudca zaradený do toho istého senátu, a to v zostupnom poradí uvedenom v osobitnej časti rozvrhu práce v znení účinnom v čase pridelenia veci; ak došlo k vylúčeniu riadiaceho predsedu senátu päťčlenného senátu alebo sa tento nemôže zúčastniť na rozhodovaní z iných dôvodov, plní jeho úlohy v danej veci ďalší predseda tohto senátu, a to v zostupnom poradí uvedenom v osobitnej časti rozvrhu práce. Pokiaľ takéto zastúpenie nie je možné, postupuje sa primerane podľa odseku 4.

Podľa čl. XVI ods. 5 platného rozvrhu práce ak došlo k vylúčeniu riadiaceho predsedu senátu, predsedu alebo sudcu trojčlenného senátu trestnoprávneho kolégia alebo ak je takýto senát neúplný z iných dôvodov, zastupuje ho riadiaci predseda, predseda alebo sudca zastupujúceho senátu podľa pravidla určeného v osobitnej časti rozvrhu práce. Pokiaľ takéto zastúpenie nie je možné, zastupuje ho ďalší predseda alebo sudca zastupujúceho senátu, a to v zostupnom poradí uvedenom v osobitnej časti rozvrhu práce, pričom predsedu senátu alebo sudcu uvedeného na najnižšom mieste zastupuje riadiaci predseda senátu; to platí aj v prípade, ak majú byť zastúpení dvaja členovia zastupovaného senátu. V prípade zastúpenia môže byť sudcom spravodajcom vždy len člen zastupovaného senátu, a to na základe

rozhodnutia riadiaceho predsedu senátu. Ak došlo k vylúčeniu riadiaceho predsedu senátu alebo sa tento nemôže zúčastniť na rozhodovaní z iných dôvodov, plní jeho úlohy v danej veci ďalší predseda zastupovaného senátu, a to v zostupnom poradí uvedenom v osobitnej časti rozvrhu práce; ak ho niet, plní úlohy riadiaceho predsedu senátu predseda zastupujúceho senátu určený na zastupovanie podľa pravidiel určeného v osobitnej časti rozvrhu práce, prípadne ten z dvoch takýchto predsedov senátov, ktorí je v osobitnej časti rozvrhu práce uvedený na vyššom mieste. Pre určenie osoby zastupujúceho predsedu senátu alebo sudcu je rozhodujúce zloženie zastupujúceho senátu v čase vzniku dôvodu na uskutočnenie zastúpenia. Ak dôvod na uskutočnenie zastúpenia ešte pred rozhodnutím veci odpadne, vec prejedná a rozhodne senát v pôvodnom zložení.

Podľa čl. X ods. 5 veta prvá citovaného rozvrhu práce ak v osobitnej časti nie je ustanovené inak, zastupujúcim senátom je senát s najbližším vyšším poradovým číslom (napríklad pre senát 2 je zastupujúcim senátom senát 3); senát s najvyšším poradovým číslom zastupuje senát s najnižším poradovým číslom.

Podľa čl. XVI ods. 7 citovaného rozvrhu práce ustanovenia čl. X ods. 1 vety druhej až štvrtej, ods. 2 až 4 a ods. 5 poslednej vety rozvrhu práce sa neuplatňujú.

V zmysle citovaného rozvrhu práce platí, že najprv sa zastupuje ďalšími členmi senátu zaradených do senátu 2 TdoV a ak taký postup nie je možný, nastupuje zastupovanie podľa pravidiel určeného v osobitnej časti rozvrhu práce týkajúcej sa trestnoprávneho kolégia (čl. XXIV - tabuľková časť súdnych oddelení), pričom čl. X ods. 1 veta tretia za bodkočiarkou (zastupovanie sudcom zaradeným následne do senátu) sa pri trestnoprávnom kolégiu neuplatňuje. Pre súdne oddelenie - päťčlenný senát 2 TdoV, 2 TdoV-S je určenie zastupujúceho sudcu dané koncovou číslou poradového čísla registra, pod ktorým bola vec zaevidovaná. Trestná vec obvineného C. E. je evidovaná pod číslom 8, čomu zodpovedá sudca zastupujúceho senátu (1 TdoV) uvedený v osobitnej časti rozvrhu práce na 8. mieste. Tretím v poradí v senáte 1 TdoV ku dňu vzniku dôvodu na zastupovanie (1. januára 2023) bol JUDr. Jozef Šutka. Namiesto náhradného člena senátu JUDr. Martina Piovarsyho bol preto do senátu zaradený JUDr. Jozef Šutka.

Najvyšší súd ďalej poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávnych väd. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. *expressis verbis* vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por. (bližšie viď R 120/2012).

Obvinený k niektorým námietkam priradil viaceré dovolacie dôvody. Tá istá námietka však môže byť subsumovateľná len pod jeden dovolací dôvod. Pritom platí, že námietka sa primárne podradí pod príslušný špeciálny dôvod dovolania, nie aj pod všeobecný dôvod.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. obvinený namietal absenciu argumentácie súdov nižšieho stupňa k zabezpečeniu záznamov z odpočúvania v inej trestnej veci, k vzneseniu obvinenia pre skutky spáchané po začatí trestného stíhania, nevyrovnanie sa s jeho výkladom ustanovenia § 115 ods. 7 Tr. por., nesprístupnenie utajovanej časti spisu, porušenie totožnosti skutku v skutkoch v bodoch 2/ a 4/ rozsudku odvolacieho súdu a nevyriešenie otázky, či vydal svedkov výdavok z poskytnutej sumy za vykonanie STK.

Námietky týkajúce sa záznamov z odpočúvania, vznesenia obvinenia a výkladu ustanovenia § 115 ods. 7 Tr. por. patria pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., preto sa nimi bude dovolací súd zaoberať až následne.

Konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru, ako aj čl. 50 ods. 3 ústavy nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Z dikcie citovaného dovolacieho dôvodu je totiž jednoznačne zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu potom o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom.

Takéto pochybenia dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno zaujať stanovisko, že došlo k porušeniu práv na obhajobu obvineného zásadným spôsobom, a teda ku takej skutočnosti, ktorá už sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnymi námietkami, ktoré v rámci tohto dovolacieho dôvodu obvinený uvádzal v písomných dôvodoch dovolania.

Obhajcovi obvineného bolo odopreté právo nazrieť do vyšetrovacieho spisu dňa 27. apríla 2016 z dôvodu, že by týmto úkonom mohlo dôjsť k podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania, keďže zadovážené dôkazy bolo ešte potrebné podporiť inými dôkaznými prostriedkami na náležité objasnenie skutku (č. l. 463). Išlo o rozhodnutie vyšetrovateľky PZ v deň, kedy obvinenému bolo vznesené obvinenie. Obhajcovi obvineného bolo následne umožnené nahliadnuť do spisu 10. mája 2016, vrátane utajovanej prílohy (č. l. 465). Obhajca žiadal okrem iného vyhotovenie fotokópie utajovanej časti spisu, čo však v zmysle zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 215/2004 Z. z.) nie je možné. Znova bola obhajobe sprístupnená utajovaná časť spisu pri preštudovaní spisu (č. l. 563). Pri opätovnom preštudovaní spisu advokátsky koncipient odmietol nahliadnutie do utajovanej prílohy s tým, že ju už študoval obhajca obvineného JUDr. Ľudovít Štanglovič (č. l. 659 rub).

Obhajca obvineného podal dňa 16. mája 2016 (31-33) v mene svojho klienta sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia, v ktorej argumentoval nezákonnosťou dôkazov s ohľadom na utajovanú prílohu (žiadosti návrhov a príkazy na vykonanie odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky).

S utajovanou prílohou bola obhajoba oboznámená aj na hlavnom pojednávaní konanom dňa 24. januára 2018.

Pokiaľ ide o žiadosť obhajcu obvineného o odtajnenie utajovanej prílohy, z príslov vyšetrovateľky PZ z 21. októbra 2016 (č. l. 509) a 26. júna 2017 (č. l. 662) je zrejmé, že v zmysle ustanovenia § 2 písm. e) zákona č. 215/2004 Z. z. je oprávneným na zmenu alebo zrušenie daného stupňa utajenia iba pôvodca utajovanej skutočnosti, ktorým bol sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici. Tento nezrušil stupeň utajenia ani na základe žiadosti predsedu senátu odvolacieho súdu (č. l. 890).

Napriek neodtajneniu utajovanej prílohy sa však nemožno stotožniť s názorom obvineného, že sa obhajoba nemohla vyjadriť k utajovaným skutočnostiam a preukázať prípadnú nezákonnosť použitia dôkazov (odposluchy a záznamy telekomunikačnej prevádzky). Ako bolo uvedené vyššie, obhajoba

poukazovala na nezákonnosť dôkazov na margo utajovaných skutočností, o ktorých sa dozvedela pri nahliadnutí do spisu, už v rámci sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Rovnakú argumentáciu použila aj v súdnom konaní. Súčasne na hlavnom pojednávaní bola počas oboznamovania obsahu utajovanej prílohy vylúčená verejnosť a obhajoba následne prezentovala svoje námietky k príkazom na použitie ITP (č. l. 715-716). Dovolaciemu súdu preto nie je zrejmé, v čom malo spočívať porušenie práva na obhajobu. Ak obhajoba chcela uviesť k utajovaným skutočnostiam aj ďalšie prípadné námietky, mohla tak urobiť práve na danom hlavnom pojednávaní v neprítomnosti verejnosti.

V nadväznosti na námietku obvineného k rozšíreniu skutkovej vety dovolací súd zdôrazňuje, že totožnosť skutku je zachovaná, ak je zachovaná totožnosť konania páchatela alebo následku jeho protiprávnej činnosti aspoň čiastočne, pričom na ňu nemajú vplyv ani zmeny v jednotlivých okolnostiach, ktoré skutok individualizujú, napríklad čas, miesto, spôsob jeho vykonania. Skutok je teda možné počas konania upravovať, a to v závislosti od vykonaných dôkazov a získaných poznatkov o relevantných skutočnostiach, nemôže sa však meniť jeho podstata daná účasťou obvineného na určitej udalosti, z ktorej vzišiel škodlivý následok.

Súd prvého stupňa (obvinený nesprávne uvádza, že odvolací súd, ktorý len prevzal skutkovú vetu z rozhodnutia súdu nižšieho stupňa) vo výrokovej časti rozsudku reflektoval na vykonané dokazovanie a v jeho súlade spresnil skutkovú vetu z obžaloby, pričom totožnosť skutku zostala zachovaná. Súd prvého stupňa tak postupoval z dôvodu, že spoluobvinený Bc. G. D. nemal vzťah k spoločnosti G., s. r. o. Komárno, preto jeho konanie vyčlenil do návetia. Dielčie skutky upravil spôsobom, aby neuvádzal telefónne čísla, keďže volajúce osoby boli stotožnené, ani oficiálne poplatky, pretože ich nebolo možné ustáliť (str. 16 rozsudku súdu prvého stupňa).

Obvinený mal vedomosť o úprave skutkovej vety najneskôr z rozsudku súdu prvého stupňa, preto jeho tvrdenia o nemožnosti reakcie na danú skutočnosť a predkladania dôkazov hodnotil dovolací súd ako účelové. Nad rámec dovolací súd poznamenáva, že z Trestného poriadku nevyplýva povinnosť upozorňovať na zmenu skutkovej vety, iba zmenu právnej kvalifikácie.

Ostatné námietky v rámci daného dovolacieho dôvodu smerovali proti vykonanému dokazovaniu (problematika vrátenia výdavkov), tieto dovolací súd nemohol preskúmať, keďže smerujú k posúdeniu skutkového stavu zisteného súdmi prvého a druhého stupňa. Okolnosti vychádzajúce z vykonaného dokazovania sú vylúčené z prieskumného oprávnenia dovolacieho súdu na podklade dovolania podaného obvineným a nepatria ani pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Nosná časť argumentácie obvineného smerovala k nezákonnosti príkazov na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, ich zabezpečenia v inej trestnej veci, k výkladu ustanovenia § 115 Tr. por., k nezačatiu trestného stíhania pre skutky, za ktoré bolo obvinenému vznesené obvinenie.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. je potrebné podotknúť, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať len v takých prípadoch, keď zistené porušenie zákona svojou povahou a závažnosťou zodpovedá porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nesprávny procesný postup pri získaní alebo vykonávaní dôkazov tak môže viesť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu iba vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, teda vtedy, ak odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (R 24/2020-I).

Zároveň v rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižšieho stupňa.

Pre rozhodnutie dovolacieho súdu v prejednávanej trestnej veci je zároveň podstatné, či okolnosť uplatnená v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. bola dovolateľovi známa v pôvodnom konaní a namietal ju najneskôr pred odvolacím súdom. V opačnom prípade v zmysle ustanovenia § 371 ods. 4 Tr. por. dôvody dovolania nemožno použiť.

Po preštudovaní celého spisového materiálu, vrátane rôznych podaní, dovolací súd zistil, že obvinený počas konania nenamietal, že pre skutky, pre ktoré mu bolo vznesené obvinenie, nebolo začaté trestné stíhanie. Tieto skutočnosti uvádzal v odvolacom konaní (v rámci písomného konečného návrhu, ktorý zaslal súdu) iba spoluobvinený Bc. G. D.. Obvinený ich prevzal od spoluobvineného a dodatočne prezentoval až v dovolaní. Dovolací súd má pritom za to, že obvinenému a jeho obhajcovi nič nebránilo v uplatnení tejto námietky. Obvinený bol pritom na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu riadne zastúpený substitútom za obhajcu JUDr. Ľudovíta Štangloviča, ktorý sa zúčastnil celého zasadnutia, vrátane prednesenia konečných návrhov. Súčasne obhajoba bol už v prípravnom konaní známy obsah uznesenia o začatí trestného stíhania, uznesenia o vznesení obvinenia a okolnosti ich vydania. V nadväznosti na uvedené považuje dovolací súd za potrebné dať do pozornosti zásadu *vigilantibus iura scripta sunt* (práva patria len bdelým). Teda patria tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv. Zanedbanie uplatnenia námietok v skorších štádiách konania nemožno reparovať v odvolacom konaní.

Nad rámec dovolací súd poznamenáva, že najvyšší súd sa daným problémom zaoberal v rozsudku z 18. februára 2020, sp. zn. 1 TdoV 8/2019, v ktorom rozhodoval o dovolaní spoluobvineného Bc. G. D.. Pritom nezistil také porušenie zákona, ktoré by odôvodňovalo zrušenie rozhodnutí súdov nižšieho stupňa. Dovolanie spoluobvineného preto podľa § 392 ods. 1 Tr. po. zamietol.

Pokiaľ ide o absenciu času v zmysle ustanovenia § 115 ods. 3 Tr. por. (uvedenia hodiny a minúty) v príkaze na odpočúvanie, s touto námietkou sa dostatočným spôsobom vyrovnal odvolací súd (str. 21-24 rozsudku odvolacieho súdu), na ktorého odôvodnenie dovolací súd v plnom rozsahu odkazuje. Zároveň je potrebné pripomenúť, že na naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. sa vyžaduje materiálny dopad na práva obvineného, resp. porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru. Prípadné formálne pochybenie by nemalo vplyv na práva obvineného, keďže k reálnemu uskutočneniu odposluchov došlo až o niekoľko dní. Iná situácia by bola v prípade, ak by sa odpočúvanie začalo v rovnaký deň, aký je uvedený v príkaze. Vtedy by absencia konkrétnej hodiny a minúty mohla spôsobiť pochybnosti, či sa odpočúvanie nezačalo predčasne, t. j. pred vyhotovením príkazu.

Obvinený ďalej namietal použitie záznamu z odpočúvania v inej trestnej veci a s tým súvisiaci výklad ustanovenia § 115 ods. 7 Tr. por. K uvedenej problematike trestnoprávne kolégium najvyššieho súdu prijalo 17. júna 2020 zjednocujúce stanovisko S 22/2020:

Ustanovenie § 115 ods. 7 Trestného poriadku vyžaduje na použitie záznamu telekomunikačnej prevádzky ako dôkazu v inej veci, ako je tá, v ktorej sa odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky vykonal, ako jedinú podmienku iba to, aby aj v tejto inej trestnej veci bolo vedené trestné konanie pre niektorý z trestných činov predpokladaných v § 115 ods. 1 Trestného poriadku (tzv. vecná súvislosť), t. j. pre niektorý z trestných činov (príp. viaceré), ktoré zákonodarca určil ako tie, ktoré odôvodňujú taký závažný zásah do práv dotknutých osôb, akým odpočúvanie nepochybne je (princíp proporcionality).

Slovo „súčasne“ použité v ustanovení § 115 ods. 7 Trestného poriadku sa viaže výlučne k Trestným poriadkom „požadovanej“ právnej kvalifikácii a nie k okamihu získania či použitia záznamu telekomunikačnej prevádzky, čo znamená, že taká kvalifikácia konania, aká sa vyžaduje pre vydanie príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky podľa § 115 ods. 1 Trestného poriadku, sa súčasne (zároveň) požaduje aj v inej trestnej veci, v ktorej taký príkaz vydaný nebol a v ktorej odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky nebol vykonávaný, avšak v ktorej sa legálnym spôsobom, pri dodržaní zákonom stanoveného postupu, získané informácie majú použiť.

Totožne treba vykladať aj obsahovo zhodné ustanovenia § 113 ods. 9, § 114 ods. 7 a § 118 ods. 7 Trestného poriadku upravujúce použitie záznamov zo sledovania, obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov a záznamov z porovnávania údajov v informačných systémoch v iných veciach, než v ktorých boli získané.

Rovnaké kritéria, ako v predchádzajúcich právnych vetách, sa uplatnia aj vtedy, ak sa majú v trestnom konaní použiť ako dôkaz informácie získané použitím informačno-technického prostriedku podľa zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších zmien a doplnkov. Aj v tomto prípade je použitie takto legálne získaných informácií ako dôkazov v trestnom konaní podmienené iba tým, že toto konanie je vedené pre taký trestný čin, v konaní o ktorom Trestný poriadok použité takých informačno-technických prostriedkov, ktorými boli informácie podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním získané, pripúšťa; to platí aj v situácii, keď sa informácie získané použitím informačno-technického prostriedku podľa zákona o ochrane pred odpočúvaním nevzťahujú na dôvody jeho použitia uvedené v žiadosti (§ 7 ods. 2 veta druhá zákona o ochrane pred odpočúvaním).

Prijaté stanovisko trestnoprávneho kolégia vychádzalo z tzv. vecnej súvislosti výkladu ustanovenia § 115 ods. 7 Tr. por., ktorého podkladom bolo práve rozhodnutie dovolacieho súdu, sp. zn. 1 TdoV 8/2019 (dovolenie spoluobvineného Bc. G. D., ktorý uvádzal rovnaké námietky ako obvinený v aktuálnom dovolacom konaní).

Napriek tomu, že dovolací súd v dovolaní dal za pravdu spoluobvinenému Bc. G. D., že záznamy boli zabezpečené v inej trestnej veci, súčasne konštatoval použiteľnosť takto získaných záznamov v prejednávanej trestnej veci práve pre vecnú súvislosť (str. 20-21), čo sa pretavilo aj do stanoviska trestnoprávneho kolégia. Názor dovolacieho súdu „odobril“ aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v uznesení z 24. septembra 2020, sp. zn. II. ÚS 423/2020, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť Bc. G. D..

Vzhľadom na uvedené sa dovolací súd v aktuálne prejednávanom dovolacom konaní nemal dôvod odkloniť od skôr vyjadrených názorov k totožným námietkam obvineného.

V nadväznosti na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je v prvom rade potrebné zdôrazniť, že dovolanie z citovaného dôvodu možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až 30 Tr. zák.),

premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.) a pod., i ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Tr. zák. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku.

Obvinený založil predmetný dovolací dôvod na argumentácii ohľadne nepreukázania, že by emisnú a technickú kontrolu nevykonával riadne, nechal si peniaze odovzdať svedkami, niekomu poskytol výhodu súvisiacu s vecou všeobecného záujmu (napr. „časenky“ ako tvrdil odvolací súd) alebo objektívne neprejudenie vozidiel kontrolou. V nadväznosti na to poukázal na rôzne dôkazy.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Tr. por.).

Obvinený sa nestotožnil s tým, že dovolací súd nemôže skúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku.

V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na ustálený názor ústavného súdu (napr. I. ÚS 468/2021, III. ÚS 585/2022), podľa ktorého je postup dovolacieho súdu, kedy odmietol dovolanie založené na skutkových okolnostiach, správny, v súlade so zákonom a ústavou.

Pokiaľ ide o citovanú vetu z rozsudku najvyššieho súdu z 22. augusta 2016, sp. zn. 2 TdoV 12/2014, išlo o ojedinelý excus z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Navyše v rozpore s praxou ústavného súdu.

Obvinený ďalej podporoval svoje tvrdenia poukazom na rôzne dôkazy a výpovede svedkov.

Ani hodnotenie a rozsah vykonaného dokazovania súdmi nižšieho stupňa nepatrí pod predmetný dovolací dôvod, a to z dôvodu viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. (bližšie viď R 7/2011). Ako už bolo vyššie uvedené, prípadný rozpor skutkového stavu s vykonaným dokazovaním by bolo možné napádať jedine podľa § 371 ods. 3 Tr. por. prostredníctvom dovolania ministra spravodlivosti, ktorý však koná len na podnet. Navyše námietky smerujúce k hodnoteniu dôkazov spôsobom, ktorý by zodpovedal predstavám obvineného, nepatrí pod žiadny dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Vzhľadom na to, že v rozsahu námietok obvineného C. E. neboli naplnené uplatnené dôvody dovolania, najvyšší súd jeho dovolanie jednomyselne podľa § 382 písm. c) Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.